
Fra padder til prosedyrer

LEGELIVET

KRISTIN VISTE

kristin.viste@helse-bergen.no

Kristin Viste har en ph.d.-grad i cellulær biokjemi og er overlege ved Hormonlaboratoriet, Haukeland universitetssykehus.

Hverdagen har endret seg fra tiden hvor dyremodeller var gullstandard for biokjemiske tester.

Kristin Viste. Foto: Einar Nilsen

Fagfeltet medisin utvikler seg stadig. Dette gjelder selvsagt også Hormonlaboratoriet. Mens vi nå bruker antistoffer eller sender hormonene flygende inn i vakuemet i massespektrometrene, var metodene litt annerledes for bare 60 år siden. Dersom en kvinne ønsket svar på om hun var gravid eller ikke, fantes det ikke graviditetstester som hyllevare på apotekene. Graviditetstestene ble gjort ved hjelp av en padde av arten *Bufo bufo*. Serum eller urin fra kvinnen ble injisert i en hunnpadde. Dersom kvinnen var gravid, ville padden legge egg innen omtrent 24 timer. Padden kunne etter en hvileperiode gjenbrukes til en ny prøve fra en ny kvinne. Det fantes også en *Bufo bufo*-basert hurtigtest. Graviditetshormonet hCG kan også gi sæd i urinen til hannpadder. Denne testen skulle ta fire timer. Jeg er litt i tvil hvorvidt moderne kvinner ville gått med på å kalle fire timer hurtig.

Mange moderne kvinner (og moderne leger) vil også foretrekke en test som kan si mer enn bare «ja» eller «nei». Med moderne målemetoder for hCG kan vi også si noe om nivå, og om det øker eller faller som det skal i løpet av

graviditeten. Selv om vi som sitter på laboratoriene helst ser at prøven bare tas i de tilfeller hvor det faktisk er en indikasjon for å følge nivåene – og ikke hos alle gravide.

Med metoder som kan måle mer nøyaktige nivåer kommer det flere muligheter for å følge kvaliteten på analysene. For hver serie med pasientprøver inngår det flere kontroller som kjøres dag etter dag. Dersom vi skulle gjort tilsvarende med en «bufotest», ville hviletid for padden medføre at det tok svært lang tid å fullføre analysen og gi rekvirenten et pålitelig svar.

Som ledd i økt vekt på standardisering og analysekvalitet er det kommet en del nye forskrifter og krav om sertifisering siden bufotesten var populær for omkring 60 år siden. Vi bruker ikke så mange «hjemmelagede» metoder lenger. Der vi ikke får tak i kommersielle, CE-merkede metoder, er det stort sett alltid krav om at vi må ha tilsvarende standardisering av våre egne. Med disse økende krav til dokumentering skal man ikke se bort fra at de nye målemetodene har flere fordeler. Så selv om bufotesten skal ha vært god og sensitiv, hadde det nok vært ganske krevende å skulle CE-merke en padde.

Publisert: 26. juni 2017. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.17.0360

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 5. februar 2026.